

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 96

гр. София, 09.06.2022 г.

Върховният касационен съд на Република България, второ гражданско отделение, в закрито съдебно заседание на девети март две хиляди двадесет и втора година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ПЛАМЕН СТОЕВ
ЧЛЕНОВЕ: ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА
РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА

изслуша докладваното от съдията Пламен Стоев гр. д. № 4517/2021 г. и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл. 288 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на С. Й. А. от [населено място] срещу въззивно решение № 10418 от 11.06.2021 г., постановено по в. гр. д. № 368/2020 г. на Софийския апелативен съд, с оплаквания за неправилност поради нарушение на материалния закон и допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила - касационни основания по чл. 281, т. 3 ГПК.

С обжалваното решение въззивният съд е потвърдил решение от 17.10.2019 г. по гр. д. № 5959/2017 г. на Софийския градски съд, с което по предявения от В. Ц. Н. против С. Й. А. иск с правна квалификация чл. 23, ал. 1 СК е признато за установено, че ищецът е изключителен собственик на недвижим имот – апартамент № Е 14, находящ се в [населено място], [улица], вх. Д, ет. 3, с площ от 64,31 кв. м.

Съдът е приел за установено, че страните са бивши съпрузи, чийто брак, сключен на 27.05.1984 г., е прекратен с развод с влязло в сила решение от 05.04.2016 г. по гр. д. № 4628/2015 г. на Варненския районен съд. Процесният имот е придобит от ищеца в първоинстанционното производство В. Ц. Н. с договор за покупко-продажба от 02.12.2010 г., обективиран в нот. акт № 109/2010 г., срещу продажна цена от 37 000 евро, която страните по договора са заявили, че е платена изцяло преди неговото подписване. Посочената сума е преведена на продавача от негова лична банкова сметка, открита на 22.11.2010 г., по която са генерирани суми от други негови лични сметки, открити предимно след 01.10.2009 г. при действието на сега действащия Семейен кодекс, и набрани със средства от трудови възнаграждения на ищеца и дивиденди от участие в търговски дружества. Бившите съпрузи са имали уговорки жилището да бъде

закупено за по-големия им син, първоначално на името на фирмата на ищеца, тъй като средствата за това са реализирани от аптечната му дейност. Основният финансов ресурс за семейството е осигуряван от тази му дейност, подпомагана и от ответницата, която през годините е полагала грижи за дома и децата и е влагала в семейството доходите си от трудова дейност.

При тези фактически данни въззивният съд е приел, че когато в имуществените отношения между съпрузите е приложим законовият режим на съпрузеска имуществена общност /СИО/, придобитото по време на брака чрез договор за покупко-продажба имущество има същия статут, какъвто е статутът на паричните средства, вложени при придобиването, като преценката се извършва съобразно нормативната уредба на СИО към момента на плащането. В случаите, при които плащането е извършено от влог на единия съпруг при действието на чл. 19, ал. 1 СК от 1985 г.(отм.), съгласно който паричните влогове се включват от обхвата на СИО, за да се обори презумпцията за съвместен принос по ал. 3 на същия член, е необходимо да се установи произходът на средствата по влога и да се докаже техният характер. Когато плащането е извършено от влог на единия съпруг при действието на СК от 2009 г., по който паричните влогове са изключени от обхвата на чл. 21 и имат статут на „друго лично имущество” по смисъла на правната норма, презумпцията на чл. 21, ал. 3 е опровергана и другият съпруг следва да установи, че е влагал средства при набирането на влога, което в случая не е сторено от ответницата. Посочено е, че приносът на същата чрез грижи в семейството и домакинството и получаването на трудови доходи би имал отношение, ако предмет на спора е конститутивен иск по чл. 30 СК за определяне на част от стойността на вземания на другия съпруг, придобити по време на брака, когато са на значителна стойност и съпругът-нетитуляр е допринесъл за тяхното придобиване, какъвто не е предявен, но не и за основателността на иска по чл. 23, ал. 1 СК. Изложени са и съображения, че ответницата не е провела успешно доказване във връзка с твърдението си, че действително платената продажна цена на имота е в размер на 70 000 евро, тъй като третото лице-продавач е отрекло наличието на предварителен договор за покупко-продажба на имота и разликата между договорената продажна цена и пазарната стойност на имота според съдебно-техническата експертиза /57 000 евро/ не се явява само по себе си убедително доказателство, че действителната воля на страните по продажбеното правоотношение не съответства на обективизираната в нотариалния акт.

Като основание за допускане на касационно обжалване в изложението по чл. 284, ал. 3, т. 1 ГПК касаторката сочи, че въззивният съд се е произнесъл при условията на чл. 280, ал. 1, т. 1 и т. 3 ГПК по следните въпроси: 1. Когато недвижим имот, придобит по време на брака при действието на СК от 2009 г., е заплатен със средства от влог на единия

съпруг, за да се счита оборена презумпцията за съвместен принос, необходимо ли е да се доказва на какво основание са придобити паричните суми по този влог; 2. За установяване на действителната продажна цена на имота, при релевирано възражение и пропускане на съда за установяване на действителните отношения между страните чрез попълване на делото с доказателства, за които не е дал указания в доклада по чл. 146 ГПК; за отказа на съда да изгради изводите си на основание достатъчно събрани косвени доказателства, непротиворечащи на останалите доказателства по делото, и 3. За приложението на чл. 269 ГПК и задължението съдът да обсъди и анализира относимите доказателства, събрани по делото, както и твърденията, доводите, възраженията и оспорванията на страните – отменителните основания по чл. 281, ал. 1, т. 3 ГПК. Поддържа се, че решението е очевидно неправилно.

Ответникът по жалбата В. Ц. Н. е подал писмен отговор, в който е изразил становище, че касационно обжалване на въззивното решение не следва да се допуска. Претендира разности.

Първият поставен въпрос има обуславящо изхода на настоящия правен спор значение и по него е формирана противоречива практика на състави на ВКС. В решение № 86 от 14.07.2016 г. по гр. д. № 914/2016 г., II г. о.; решение № 168 от 30.11.2016 г. по гр. д. № 2411/2016 г., II г. о.; решение № 264 от 21.03.2017 г. по гр. д. № 2060/2016 г., IV г. о.; и решение № 60148 от 02.02.2022 г. по гр. д. 2208/2021 г., II г. о., е прието, че придобитото по време на брака чрез договор за покупко-продажба имущество има същия статут, какъвто е статутът на паричните средства, вложени в придобиването. Когато плащането е извършено от влог на единия съпруг при действието на Семейния кодекс от 1985 г. /отм./, по който съгласно чл. 19, ал. 1 паричните влогове се включват в обхвата на съпружеската имуществена общност, за да се обори презумпцията за съвместен принос по чл. 19, ал. 3, е необходимо да се установи произходът на средствата по влога и да се докаже техният личен характер. По сега действащия Семейен кодекс от 2009 г. паричните влогове са изключени от режима на съпружеска имуществена общност /не са посочени в нормата на чл. 21, ал. 1 СК/ и представляват лично имущество на съпруга-титulary, независимо от това дали придобиването им е резултат на съвместен принос на двамата съпрузи. Затова, когато новопридобитото имущество е заплатено със средства от влог на единия съпруг при действието на СК от 2009 г., презумпцията на чл. 21, ал. 3 СК е опровергана и е налице трансформация на лично имущество. В случай, че съпругът, който не е титуляр на влога, е допринесъл за набирането на наличните по него средства, той разполага с възможността да защити правата си по реда на чл. 30 СК.

С решение № 126 от 31.01.2020 г. по гр. д. № 352/2019 г., II г. о., е прието, че създадената практика по поставения въпрос не съответства на волята на законодателя, вложена при уреждане на режима на съпружеската

имуществена общност. Изложени са съображения, че при действащата уредба паричните влогове се отнасят към личното имущество на всеки от съпрузите, тъй като не са изрично посочени в чл. 21 СК, но не представляват лична собственост вещните права, придобити със средства от паричен влог /банкова сметка/ на единия съпруг, набрани по време на брака. Трансформацията на лично имущество по чл. 23 СК е приложима за личното имущество, посочено в чл. 22 СК - придобито преди брака, по дарение, по наследство и при останалите хипотези, посочени в нормата. Не настъпва преобразуване на лично имущество, когато с паричен влог на единия съпруг, формиран по време на брака, се придобиват вещни права. В този случай намира приложение презумпцията на чл. 21, ал. 3 СК за съвместен принос. Паричните влогове, набрани по време на брака, са лични на съпрузите, но закупеното с тях е съпружеска имуществена общност. Ако съпругът твърди, че е осъществена трансформация на лично имущество при придобиване на вещно право, заплатено с негов влог, той трябва да установи или че влогът е негово лично имущество по чл. 22 СК, или че средствата по влога имат друг извънсемейен произход и презумпцията за съвместен принос е опровергана.

С оглед констатираната противоречива практика на ВКС и на основание чл. 292 ГПК, следва бъде предложено на ОСГК на ВКС да постанови тълкувателно решение по посочения въпрос, а производството по делото следва да бъде спряно.

По изложените съображения Върховният касационен съд, състав на П г. о.,

О П Р Е Д Е Л И:

П р е д л а г а на Общото събрание на гражданската колегия на Върховния касационен съд да постанови тълкувателно решение по следния правен въпрос: Когато недвижим имот, придобит по време на брака при действието на Семейния кодекс от 2009 г., е заплатен със средства от влог на единия съпруг, за да се счита оборена презумпцията за съвместен принос, необходимо ли е да се доказва на какво основание са придобити паричните суми по този влог.

С п и р а производството по гр. д. № 4517/2021 г. на ВКС, П г. о., до приключване на производството пред ОСГК на ВКС.

О п р е д е л е н и е т о е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: